

De Mariaschool voor Basisonderwijs 1965-2000

JAN OUT

Wat vooraf ging

In 1875 kwamen de zuster Franciscanessen van Heythuysen naar Eemnes om op verzoek van pastoor De Beer het R.K. onderwijs te gaan verzorgen. Op 18 oktober begonnen zij op de St.-Agneskleuterschool, toen nog bewaarschool geheten, aan kinderen van 3 tot 6 jaar “onderricht te geven in bidden, de catechismus en de eerste beginselen van lezen, schrijven en rekenen”. Op 3 januari werd ook een “taalschool” gestart voor meisjes. Er werd begonnen met twee klasjes met totaal 34 kinderen.¹

De zusters bleven dit 78 jaar doen. In 1953 vertrokken zij uit Eemnes om in nieuwe gebieden in de wereld hun werk te gaan doen. Het onderwijs in de kleuterschool en de lagere school voor meisjes, de H. Hartschool, kwam in handen van leken. Hoofd van de lagere school werd de heer J.H.J. Doodkorte, in 1956 opgevolgd door de heer A.G. Straver. Deze bleef hoofd tot de samenvoeging met de Mariaschool in 1969.

Van de kleuterschool herinneren veel Eemnessers nog de namen van de hoofdleidsters To Schemkes, Riet Houterman-Wissink, Mia Hoks en Lisette Zurlohe.

Rooms Katholieke Mariaschool voor basisonderwijs (april 2007).

In 1967 werd de Mariaschool aan de Jhr. C. Roëll-laan volgens het plan van de architecten Van de Borm en Smit gerenoveerd. Er werd een 4e lokaal bijgebouwd, toiletten gemoderniseerd, kleed- en doucheruimte bij de gymzaal gebouwd, centrale verwarming aangelegd enz. Tijdelijke huisvesting werd gevonden in de oude kleuterschool en het wijkgebouw van de kruisvereniging. Op 6 september 1968 was de officiële heropening.

De Mariaschool voor jongens

In 1915 werd de oude dorpsschool aan de Kerkstraat in Eemnes-Buiten (later het Verenigingsgebouw) gesloten. Er waren te weinig kinderen voor deze school. De protestantse kinderen gingen naar de School met den Bijbel en op de H. Hartschool werden sinds kort ook jongens tot de laagste klassen toegelaten. Nu ontstond er een probleem: kerkelijke wetten verboden vrouwelijke religieuzen om onderwijs te geven aan oudere jongens. Het kerkbestuur besloot om te komen tot de oprichting van een katholieke jongensschool. In 1919 was het zover: de Mariaschool voor jongens ging van start in de oude lokalen van de gesloten dorpsschool. Het gebouw was echter te klein en moest hoognodig opgeknapt worden. Het kerkbestuur verzocht architect Herman Kroes uit Amersfoort een ontwerp te maken voor een nieuwe school. De nieuwe onderwijswet van 1920 had open-

baar en bijzonder onderwijs gelijk gesteld, zodat de realisering van een nieuwe school werd vergemakkelijkt. Er werd schuin achter de oude school een modern schoolgebouw met gymzaal gebouwd. De firma H. Eggenkamp bouwde dit voor f 59.000. De heer H.A. Geerars was vanaf november 1921 in dit prachtige gebouw als hoofd van de school met nog twee leerkrachten werkzaam. Hij stierf in Eemnes in 1930; in dat jaar volgde meester G.J. Morren hem op. Deze meester maakte de oorlogsjaren mee in Eemnes. Hij stierf in het laatste oorlogsjaar en werd postuum met het Verzetsherdenkingskruis onderscheiden. Zijn zoon, emerituspastoor J.H.J. Morren, nam dit in 1985 in ontvangst.² In 1945 werd meester J.Th.H. de Waart het nieuwe hoofd (dit jaar overleed hij op 100-jarige leeftijd). Hij zorgde voor het herstel van de lokalen, die door de Duitsers waren uitgewoond. In ons blad van de Historische Kring vertelde hij hier iets over.³ Hij bleef tot 1950.

Na hem werd meester L.J.M. Bisschop hoofd. Hij werd hier aangenomen, omdat hij ook de bevoegdheid had om landbouwles te geven. Veel oud-leerlingen

herinneren zich nog dat op de zolder van de oude Mariaschool een bruine kast stond met potjes en flesjes met o.a. landbouwgiften, modellen van de Colorado-kever en engering (larve ven de meikever). Ook bezat de school tientallen opgezette vogels en kleine zoogdieren.

De samenvoeging

Op 1 augustus 1964 werden de gescheiden groepen van jongens en meisjes samengevoegd. Zij zouden voortaan samen onderwijs krijgen (coëductie). De twee locaties van beide lagere scholen bleven voorlopig gehandhaafd, evenals de twee hoofden van deze scholen. Voortaan zouden het ene jaar de even klassen op de ene school en de oneven klassen op de andere zijn. Het jaar daarop wisselde dat. De kinderen bleven dus op dezelfde locatie met dezelfde leerkrachten; leerboekjes en andere materialen moesten elk jaar verhuisd worden! Mooi bedacht, maar moeilijk uitvoerbaar in de praktijk. Bovendien moest er van het Ministerie van Onderwijs op den duur één school komen met één hoofd. Nu waren beide hoofden in de zestig en beiden wilden wel afscheid nemen. Het kerkbestuur wilde ook van zijn verantwoordelijkheid betreffende de scholen af en richtte een nieuwe stichting op: de Stichting Katholiek Onderwijs

Naast de school was een ruig stukje grond met bremstruiken erop. Hier is klas 2b van het schooljaar 1966-1967 gefotografeerd. De volgende kinderen staan op deze foto (achter v.l.n.r.): Addy de Gooyer, Theo Keizer, Helma Brouwer, Frank Horst, Agnes Westerveld, Nico v. Nieuwenhuizen, Marja Hilhorst, Agnes Rigter, Albert Rigter, Mien Eek, ?, Gerard Groenestein, Joke Leeuwenkamp, Dik Hoogeboom, Jan Hilhorst; voor: Marcel Grob, Martien Benschop, Wilma v/d Boom, Helma Koot, Willy Rigter, Anita Stoutenburg, ?, Lammert Post, ?.

Schoolreisje met de auto's van de leerkrachten in 1968. Er werd een bezoek gebracht aan de sluisen bij IJmuiden en het Noordzeestrand. Schoolreisjes werden al vóór de tweede wereldoorlog georganiseerd en ook vlak erna ging meester De Waart met zijn klas naar Ouwehands Dierenpark. Op deze foto v.l.n.r.: Freddy de Bruijn, Piet Wortel, Frans Hilhorst, Gert en Harry van 't Klooster, Ans Rigter, Annie Post, Isaac Makker?, Marleen Spijkerman, Arie en Tonny van 't Klooster.

Eemnes. Een apart bestuur ging de samenvoeging regelen. De heren Th. Lazeroms en S.H. Spijkermans en hun ploeg hadden geen eenvoudige klus. Uiteindelijk beslisten zij, dat de heer Bisschop het nieuwe hoofd zou worden van de per 1 augustus 1969 samengevoegde scholen, die Mariaschool zou heten. Niet lang daarna werd de heer Bisschop ziek en werd ik waarnemend hoofd. Enige tijd later nam de heer Bisschop afscheid en per 1 november 1972 werd ik tot hoofd van de Mariaschool benoemd.

Eén schoolgebouw

Er was al jaren te weinig ruimte om alle kinderen in één gebouw te huisvesten. Op de H. Hartschool waren nog vier lokalen in gebruik. Op 16 september 1971 knipte de jongste leerling van de school, de vijfjarige Dorien Gieskens, het lint door, dat voor de toegangsdeur van de drie geschakelde, semi-permanente klaslokalen was gespannen. Deze lokalen zaten tussen de Roëll-laan en de Rutgers van Rozenburglaan in (vanaf 1981 gebruikt als openbare bibliotheek). Het leek een geweldige oplossing: alle kinderen bijeen op één locatie! Maar deze lokalen waren in de zomermaanden ongeschikt: de hitte binnen was soms niet te

In 1969 werd de 6e klas van Wim Daems op de speelplaats van de Mariaschool op de foto gezet. Op de achtergrond de huizen aan de Parklaan en de mast van het Centraal Antenne Systeem. Rechts staat de heer Bisschop, toen het hoofd van deze school.

verdragen. Op het dak werden tuinsproeiers gezet, die met water de hitte trachten te bestrijden! Uiteindelijk werd met geijkte thermometers aangetoond, dat lesgeven in deze lokalen niet verantwoord was. De gemeente zette toen een dure airco-installatie op het dak.

De kleuterschool was nog steeds bij de katholieke kerk. Ouders organiseerden “het rijtje”: enkele ouders brachten kleuters vanaf de speelplaats van de Mariaschool naar de Agnesschool, de kleuterleidsters brachten ze na school weer terug. In 1982 was er een poging om een kleutergroep in een leegstaand lokaal van het gebouwtje van “t Overstapje”, de protestants-christelijke kleuterschool op de hoek van de Rozenburglaan/Torenzicht te vestigen. Maar door toename van kleuters had men dit lokaal zelf nodig. Pas na nieuwbouw van de Mariaschool in 1991 was de eenwording een feit.

In the winning mood!

Opmerkelijk zijn natuurlijk de bijzondere dingen als het winnen van wedstrijden en prijsvragen; het optreden voor radio en televisie en dergelijke.

Wat oud-leerlingen zich weten te herinneren is de rondvlucht boven Nederland met een vliegtuig van Martinair in 1975. De zesde klas had onder leiding van Anneke Snelder een alternatieve jeugdverkeerskrant gemaakt. Dit naar aanleiding van een prijsvraag. Prijs: de verspreiding van die krant over de aangeslo-

ten scholen, een bezoek aan de drukkerij Henkes-Senefelder en een rondvlucht boven Nederland. Onze school won met de inzending “Dier in het verkeer geeft plezier!”

Een andere gebeurtenis van twee jaar eerder was de prijsvraag van UNESCO over de betekenis van het boek. De zesde klas had samen een boek over boeken gemaakt (het grootste boek, het kleinste boek, heilige boeken, het kinderboek enz.). We wonnen de vierde prijs, die door HKH prinses Margriet in het gebouw van de Staatsdrukkerij werd uitgereikt: een geldbedrag voor uitbreiding van het Documentatiecentrum.

In 1977 had de vijfde klas van Bep Marrée een krant ontworpen. De Gooi- en Eemlander vond deze zo leuk, dat de krant in de rubriek “Klas in de Krant” in zijn geheel over een volle pagina met de bijgeleverde foto's werd afgedrukt.

Heel bijzonder was een wedstrijd, uitgeschreven door het jubilerende administratiebureau te Hilversum, waarvoor de kinderen uit de zesde klas een “kast met speelgoed” ontwierpen. Daarmee won onze school een reis voor één van die leerlingen naar Panama. Daar waren vanuit het Gooi contacten mee, omdat een Hilversumse missionaris daar een Middelbare school leidde. Bij gelegenheid van het jubileum hadden de gezamenlijke scholen een actie ter ondersteu-

Een vast ritme aan vieringen kenmerkt het schooljaar. December begon met een bezoek van Sinterklaas. De ouders hadden een bijdrage geleverd, nadat zij van school een gedicht met retourenveloppe ter aansporing hadden ontvangen. Cadeautjes werden door leerkrachten gekocht bij V&D en bij Fisscher in de Schoutenstraat in Hilversum. Later nam de Oudervereniging deze taak op zich.

De oude H. Hartschool aan de Wakkerendijk werd gesloten en de kinderen kwamen naar de Roëll-laan, waar drie semi-permanente lokalen waren geplaatst tussen de Rutgers van Rozenburglaan en de Roëll-laan. De jongste van de school, Dorien Gieskens, mocht op 16 september 1971 het lint doorknippen om de school officieel te openen. Haar zus Lia helpt haar daarbij.

ning (o.a. een Kerst-CD) gehouden. De winnende scholen mochten elk een leerling afvaardigen om het bedrag ter plaatse te overhandigen. Sylvia Hilhorst werd uitgeloot en maakte deze indrukwekkende reis.

Recenter zijn de overwinningen in 2005 door de inzending van een hoorspel: groep 8 mocht in Zeist de première van de film “De Griezibus” bijwonen. Nog verser in het geheugen ligt bij menig kind de reis naar Duinrell, waar de hele school na een gewonnen wedstrijd van 3VO (Veilig Verkeer) naar toe mocht.

Radio en televisie

Door de nabije ligging bij de omroep is er regelmatig contact geweest in de vorm van optredens en bezoek aan een studio of het optreden van een bekende radio- of tv-persoonlijkheid. Zo was Hans van der Togt, omroeper van beroep, in klas 6 op bezoek. Voor radio Noordzee (studio “Oud Bussum”) maakte in december 1972 de zesde klas twee Kersthoorspelen die op Kerstmis enkele keren werden uitgezonden. Begin 1973 waren de kinderen van de 1e klas met hun Palmpasens in de BB-show (Berend Boudewijn). Op zondagmorgen (1981) waren vier kinderen, Nicole Veldhuis, Ingeborg Bijlsma, René Peek en Freddy Agenjo elke week te gast in de Huts-Geklutste-Kinderspelen van de KRO. Bij

Een trotse 6e klas, op de foto omdat ze de 4e prijs heeft gewonnen met het door de UNESCO uitgeschreven boekenproject "Maak een boek over het boek". Op 2 februari 1973 reikte Prinses Margriet in de Staatsdrukkerij te Den Haag de prijs uit. Helaas mochten er maar tien kinderen bij aanwezig zijn!

Vlak voor Kerstmis worden er op school Kerstvieringen georganiseerd. Soms werd er gezamenlijk gegeten, een andere keer een Kerstmusical opgevoerd, en dan was er een "levende Kerststal". In december 1975 voerden de kinderen van de 4e klas de musical "Geen tijd voor Kerstfeest" op. Hier komt een groep de gymzaal binnengelopen. Deze musical werd ook op "Nieuwenoord" gespeeld, wat voor de meeste kinderen een heel aparte ervaring was!

Telekids onder leiding van Irene Moors werd de kinderboekenschrijver Paul van Loon door Maarten Hilhorst geïnterviewd. Bij een proefopname van Stuijes-in (Wie wint de gouden stuiver?) werd in 1974 in het Spant in Bussum meegedaan. Martin Brosius leidde in 1983 een Ren-Je-Rot wedstrijd, waarbij wij uiteindelijk de winnaar waren. Maar het indrukwekkendst was wel het optreden in 1978 van de zesde klas in de serie "Dagboek van een Herdershond", die grotendeels in Vaals werd opgenomen, maar waarvoor regisseur Willy van Hemert een aantal aanvullende opnamen hier in het Gooi maakte. De kinderen moesten hiervoor naar een studio in Hilversum, waar ze geschminkt werden. Dan volgden er opnames in Blaricum (bruiloftsscène), Groeneveld (voetbalwedstrijd) en in het voormalig Verenigingsgebouw. Daar werd door onze kinderen een duivelsdans opgevoerd. Het publiek bestond hier en in Blaricum grotendeels uit leden van de Eemnesser toneelvereniging "Deo et Arti". De Mariaschool diende een weekend lang als noodstudio, waar catering plaats vond, gekleed werd en geschminkt.

Elk jaar werd er wel een musical uitgevoerd door meestal de kinderen van de hoogste groep ter gelegenheid van hun afscheid van de school. Maar ook ander klassen waren wel actief met het opvoeren van toneelstukjes. Jarenlang is er na sluiting van het Verenigingsgebouw een bonte avond in De Hilt geweest. Daar moesten we naar toe, omdat de oude school geen gemeenschapsruimte had. Hier spelen de kinderen van klas 4 in 1974 in de musical "Het koffertje van Meneer Van Dalen" in het Verenigingsgebouw.

Katholiek

Vaak werd de vraag gesteld: hoe laat je zien of hoe beleef je, dat je een katholieke school bent. Vroeger was dat duidelijk: er was 's morgens een kindermis, de pastoor gaf godsdienstles op school, er werd voor de les begon gebeden, alle kinderen deden hun eerste H.Communie en (in klas 6) hun Plechtige Communie. En zo waren er nog enkele opmerkelijke feiten aan te wijzen.

Langzaam was er een ontwikkeling, waarin dit alles niet zo nadrukkelijk meer aanwezig was. De voorbereidingen voor de eerste H. Communie werden uit de school naar de parochie overgeheveld, de plechtige Communie werd een Jeugdriedaagse (1966 De Blokhut in Laren, daarna ook in scoutinglokaal bij de Tafelberg en vanaf 1973 in Jeugdherbergen te Putten, Emst/Epe, Sittard, Vaals en uiteindelijk vanaf 1978 als schoolkamp in het YMCA-tentenkamp in Leusden). Het "vormen" werd nog voorbereid door een bezinningsdag met een afsluitende, leuke activiteit (met de boot van Willem Walraven naar het Gooimeer).

De kindermis in de parochiekerk werd door kapelaan Leo Cornelis uit Blaricum omgevormd tot een mis in de klas (1972). Langzamerhand verdween de pastoor of kapelaan uit de klas en gingen de leerkrachten zelf catecheseprojecten in hun klas uitvoeren. Deze werden aangereikt vanuit het Katechese Instituut Het Gooi, waar eerst Wiebe Douma, later Ko Verbeek de sturende kracht was. De viering van de feestdagen als Kerstmis (met de diverse levende Kerststallen, georganiseerd met behulp van ouders, grootouders en burens) en Pasen (met de Goede Week) werden daarbij van grote betekenis.

Onze zorg voor anderen was een belangrijk aspect. Steun aan allerlei projecten voor de kinderen in Friersdale (Z.Afr.), waar oud-leerling van de school Wijnand van Wegen als missionaris werkzaam was, kwam regelmatig voor. Fancyfair op de speelplaats (1979), de actie "Schoon water voor onze pater" (1990) zijn daar voorbeelden van. Maar er waren ook de jaarlijkse "Loop voor Unicef", de kinderpostzegelactie, een aantal 40-dagen acties en de al eerder genoemde actie voor pater Schmieuwen in Panama in 1988.

Ook de jaarlijkse Palmzondesdag, die door kinderen (en hun ouders) gemaakt worden en aan oudere en zieke Eemnessers worden gegeven, is een typisch katholiek gebeuren. En ook het aanwezig zijn in de klaslokalen van een kruisbeeld is tekenend voor onze levensbeschouwing.

In de loop der jaren is "katholiciteit" anders ingevuld, maar toch van belang gebleven. Bestuur en leerkrachten dienen de identiteit van de school te onderschrijven om benoemd te kunnen worden. Ook van ouders, die hun kind opgeven, wordt dit gevraagd. Dat neemt niet weg, dat er in de loop der jaren bijvoorbeeld ook Islamitische kinderen op de Mariaschool zijn gekomen. De Mariaschool wil een open school zijn met respect voor ieders levensovertuiging.

Verdriet

Niet alles in het leven is rozengeur en maneschijn. Er zijn droevige zaken geweest, die nog lang in ieders geheugen bleef. In de jaren, dat ik op de Mariaschool werkte, overleden er twee kinderen: Clemens van Hamersveld en Frank Hilhorst. Maar ook de dood van oud-leerlingen kwam soms hard aan, vooral als er droevige omstandigheden aan ten grondslag lagen. En ook soms levensgevaarlijke ziekte van een enkele leerling vergeet je niet zo gauw.

Kleine ongelukken kwamen ook zo nu en dan voor. Bij een "gat in het hoofd" was een dokter meestal snel bereikt. Dokter Smit was een keer zo vriendelijk om te vragen of ik er tegen kon. "Kijk, meester," sprak hij, "hier zie je de grauwe hersenmassa, waar jij dagelijks het een en ander in wil pompen!" Gelukkig werd altijd één van de ouders gewaarschuwd en was deze er snel om het kind op te vangen. En... dan kwamen vaak pas de tranen.

Ongevallen op weg naar of op terugweg van het schoolkamp naar Leusden, door de groten op de fiets afgelegd, kwamen zo nu en dan voor. Nog op de

Wakkerendijk reden er eens twee kinderen tegen een tegemoetkomende brommer. In Leusden reed er een in de allereerste bocht tegen een paaltje en brak een voet.

Ook de vlammenzee was oorzaak van verdriet. Het in brand steken van een noodlokaal was zeer onprettig, ook al door het kwijt raken van persoonlijke bezittingen. Overigens is in de jaren '70 maar net voorkomen, dat ook de drie houten noodlokalen door fikkie steken in brand gingen!

Dat er ook ernstige zaken als kindermishandeling en incest in mijn jaren als directeur plaats hebben gevonden, is maar aan enkelen bekend. Gelukkig werd daar steeds meer aandacht aan besteed en werd er een vertrouwenspersoon (ouder of arts) aangesteld. Daardoor werden deze problemen gesignaleerd en bespreekbaar.

Het steeds veelvuldiger voorkomen van echtscheiding is voor veel kinderen een droevige ervaring. Toen ik in Eemnes kwam werken, was dit een uitzondering in een groep kinderen. Nu zijn er in iedere groep wel meerdere kinderen, die daarmee te maken hebben gehad.

Vreugde

Er zijn op school veel plezierige ogenblikken. Klassenfeesten (o.a. de verjaardag van de leerkracht) en schoolfeesten zijn bij uitstek geschikt om met elkaar plezier te hebben. Toen ik in 1965 op de Mariaschool kwam te werken, was Jan Vrakking daar ook leerkracht. Met hem ben ik begonnen om Carnaval te vie-

Op 23 september 1979 werd tezamen met de KPJ op de speelplaats van de Mariaschool een grote fancyfair georganiseerd voor het werk van pater Wijnand van Wegen in Friersdale in Zuid-Afrika. Deze en andere activiteiten (o.a. bloembollenactie) ondersteunen zijn werk daar. De totale opbrengst was f 4429. Hier keurt Wijnand de aangeboden waar!

Tijd voor ontspanning en vermaak: leerkrachten en ouders nemen met een ploeg op 23 mei 1988 deel aan het Teamspektakel naast de Vaart, dat door de KPJ georganiseerd is. Nel Calis zit op de bal en haar man Ron stuurt. Links kijken Lentie Remijn en Jan Out bezorgd toe.

De laatste groepsfoto van alle kinderen op de oude Mariaschool. Het zijn iets meer dan honderd kinderen. De school telde nog maar vier groepen. Vlak na de verhuizing naar het Schoolpad ging dat aantal zo omhoog, dat er uiteindelijk acht groepen ontstonden, gehuisvest in vijf vaste lokalen in het gebouw en drie noodlokalen op de speelplaats.

ren. De kinderen vonden het eerst maar vreemd om verkleed op school te komen en in de gymzaal met elkaar te hossen. Al gauw werd er een kleine optocht rond de school georganiseerd en niet veel later kozen de kinderen van de 6^e klas een eigen schoolprins en schoolprinses. Die laatste vonden wij als leerkrachten belangrijk, om daarmee de gelijkwaardigheid van jongens en meisjes te benadrukken. Het is nu zelfs zo, dat van de schoolprinsen er enkele later gepromoveerd zijn en het hebben geschopt tot prins Carnaval bij de Eemnesser Carnavalsvereniging “De Sliertjes”!

Grote schoolfeesten waren: het Eeuwfeest in 1975 en de herhaling (110 jaar katholiek onderwijs in 1985). Het eerste vond nog in het Verenigingsgebouw plaats, het tweede in een feesttent achter de voormalige H.Hartschool, de vroegere speelplaats bij “de Vleermuis” het Ejoka-gebouwtje.

De feestcommissie van de school hield van grootse feesten in een feesttent: ook het eerste jubileum van de nieuwe Mariaschool aan het Schoolpad (gevierd in 1997) werd in een grote tent op de speelplaats gevierd. Dank zij veel oud-KP'ers binnen de Oudervereniging liep de organisatie hiervan op rolletjes! En de kinderen genoten van spel en andere activiteiten, ondanks de hevige stormwind, die het tentzeil gevaarlijk deed klapperen. De veiling voor de ouders en andere Eemnessers ten bate van een nieuw noodgebouw, bracht veel geld bijeen. Hierdoor kon het Schoolbestuur een gebouwtje kopen, zodat Bertus Vesters niet langer meer met zijn klas van de ruimte op de Zuidwend gebruik hoefde te maken. De bijbehorende ballonnenwedstrijd was een succes: een ballon-

kaart werd vanuit Oost-Duitsland teruggestuurd. Het leukst was de militaire auto, die een op de schietbanen op de Veluwe gevonden ballon kwam terugbrengen. De militaire colonne, waarin deze reed, was hiervoor even naar Eemnes afgeweken.

Andere grote feesten zijn jubilea van leerkrachten geweest. Ik heb zowel bij het zien van Abraham (1991) als bij mijn 25-jarig onderwijsjubileum, groots georganiseerde festiviteiten mogen beleven. En ook mijn afscheid in 2000 was geweldig.

Maar ook jubilea van Anneke Snelder en Lenie Remijn, van Alice Peek en het afscheid van Bertus Vesters (2003) waren grote feesten.

Veel kinderen, als oud-leerlingen al vele jaren van school, herinneren zich ook de schoolreizen nog goed. In de beginjaren gingen we soms met particuliere auto's naar de sluisen van IJmuiden, het Tropenmuseum, de nieuwe Flevopolder enz. Later bij Jeugdriedaagsen naar het Muiderslot, de Vesting Naarden e.d. De schoolreisjes kwamen steeds meer in zwang. Vaak gingen de jongeren naar dierentuin of Oud-Valkeveen. De groteren gingen naar de Efteling, het Openluchtmuseum, de Apenheul, de Linneushof, en dergelijke. In de beginjaren moest er een leerzaam doel gecombineerd worden met het aangename van een speeltuin. Later was dit niet meer zo en was de keuze vrij. Het was een feest om met de bus ergens naar toe te gaan en elk jaar werd het grapje herhaald, dat de bus terug kwam rijden met alle kinderen diep gebukt, zodat de ouders moesten denken, dat ze er niet waren!

Een aparte vermelding moet hier zijn van de vele musicals en bonte avonden die er waren. Een terugkomend evenement was jaarlijks de eindmusical van klas 6, groep 8. Vele titels komen bovendien: Het koffertje van mijnheer Van Dalen, De tijdmachine van prof. Knap (reprise bij het Eeuwfeest), Adieu Paris, Hoe haal je het in je hoofd, Mollie de milleniummug.

Burgemeester mevrouw Fine de Leeuw-Mertens heeft zojuist de eerste paal geslagen van de nieuwe school aan het Schoolpad. Zij krijgt bloemen aangeboden door Wendy Voorburg en Annemieke Tempelaars onder begeleiding van juf Nel Calis. Jan Out kijkt lachend toe. (18 april 1991).

Ook jongere groepen waren hier zo nu en dan mee bezig. Fijn dat er kabouters zijn, Geen tijd voor Kerstfeest, zijn daarvan voorbeelden.

Onderwijsvernieuwing

De laatste 40 jaar is er natuurlijk veel op onderwijsgebied gebeurd in de school. Vlak na 1965 moest ik op woensdagmiddag (!) in de 6^e klas van de heer Bisschop les geven. Mijn 3^e klas had dan vrij. Ik ging vertellen over de geschiedenis van Eemnes, over de grote kerk die naast de school stond, over de boerderijen langs de Wakkerendijk en Meentweg. Mijnheer Bisschop vond dat mooi. Hij zei: “De geschiedenis herhaalt zich: in mijn jonge jaren was de Heemkunde erg in trek. Wat jij nu doet, deden we jaren geleden ook al!” Toch zijn er ontwikkelingen geweest, die nieuw waren. Kinderen kregen meer te zeggen, werden meer als individu gezien. Ouders kregen een groter aandeel in het schoolgebeuren: een katholieke Oudervereniging werd opgericht (1968 initiatief van de heer L. Caminada), ouderhulp kwam in school, de wettelijke Medezeggenschapsraad deed zijn intrede. Het kerkbestuur gaf zijn wettelijke bevoegdheid over aan de nieuwe Stichting Rooms Katholiek Onderwijs Eemnes (1967; voorzitter S.H. Spijkerman).

Voor het personeel van de school werd door de Katholieke Schoolraad Het Gooi in samenwerking met het Katholiek Pedagogisch Centrum allerlei bijeenkomsten georganiseerd. Veelal was de heer Keus de begeleider bij bijeenkomsten over bijv. het aanvankelijke en het voortgezet lezen, over het gebruik van speelleermiddelen in de eerste klas (groep 3), taalactiveringsprogramma's en het werken in hoeken bij kleuters en in de eerste klas. Ook werden de hoofden van scholen bijgeschoold. Ik herinner me een cursus “Leiderschapsvorming en leiderschapstraining” in de Vitusschool in Bussum onder leiding van een militair officier. Ook aan de cursus Assertiviteitstraining zullen diverse leerkrachten herinneringen hebben. Al snel werden we ook op computergebied bijgeschoold. De meeste leerkrachten (inclusief onze gymjuf Marjolein Bausch) volgden op de oude kweekschool in Hilversum aan de Jonkerweg een cursus “Burgerinformatica”. Daarna kregen we materiaal van de Bondsspaarbank (SNS-bank) in het schoolproject “Input”. Software op minicassettes voor de Philips P2000 computers.

Een documentatiecentrum ontstond begin jaren 70; de kinderen haalden daar materiaal uit om projecten te maken en spreekbeurten te houden. In deze jaren kreeg ook het wiskundig rekenen veel aandacht. We voerden een tamelijk moderne methode in met werkboekjes, die de kinderen moesten invullen. Er stonden vernieuwende onderwerpen in: het schatten van de uitkomst, het werken met anderstalige systemen, het werken met grafieken enz. Menig ouder zal zich afgevraagd hebben, waarmee de kinderen nu weer bezig waren op school! De kinderen werden vroeger alleen getest als ze een beroepskeuze moesten

De hele school in het schooljaar 1993-1994. De letters op de gevel komen van de oude school. Bij een van de letters O zien we het eerste gesluierde moslimmeisje, Muna, dat we op school kregen. Zij (en andere familieleden) kwam uit Somalië.

doen in de zesde klas. We hadden een Utrechts bureau, dat dit verzorgde. Later kwam mede onder invloed van de Schoolpsychologische Dienst Baarn (onder leiding van mevrouw Wittemans) de landelijke Cito-toest (1975?). Deze dienst, die uit gemeentelijke middelen werd bekostigd, ging later over in de Schooladviesdienst Eemland. Op onze school werkten we met eigen remedial teachers, om zwakkere kinderen bij te werken. Begeleiding hiervan werd door de SAD Eemland gegeven.

Om de kinderen beter te kunnen volgen bij hun schoolprestaties werd in de jaren '90 gestart met een Leerlingvolgsysteem. Veel vakken werden al regelmatig getest. Zo werden al vroeg de Brustest en de Kalomtest voor het lezen gebruikt. Naar aanleiding hiervan werden de kinderen in leesniveaus ingedeeld en gingen ze in niveaugroepen lezen.

Ook op het gebied van aardrijkskunde, geschiedenis en natuurkennis zijn er vele ontwikkelingen geweest (wereldoriëntatie). Op het gebied van expressie werd een "wisselrooster" ingevoerd. Soms bleef iets bestaan, maar andere nieuwigheden (bijvoorbeeld dansante vorming) ebden weer langzaam weg.

Ook andere soorten onderwijs hadden hun invloed. Uit het Jenaplanonderwijs kwamen stam en niveaugroepen (slechts van korte duur), het kringgesprek (een

blijvertje?). Ik was ervan overtuigd, dat je goede ontwikkelingen moest overnemen. Wel was ik afhoudend om meteen al het nieuwe in te voeren. Ik hanteerde hierbij het spreekwoord: "Hardlopers zijn doodlopers".

Een nieuwe school

Op 1 augustus 1985 werden het kleuteronderwijs en het lagere onderwijs samengevoegd tot het Basisonderwijs. Het Ministerie wilde dat men ook zo gauw mogelijk in één gebouw samen kwam. Ik was al een jaar tevens hoofd van de kleuterschool aan de Wakkerendijk, omdat Alice Peek en Nel Calis samen een duobaan waren aangegaan. Het schoolbestuur had dit toegestaan, op voorwaarde dat er altijd een schoolleider aanwezig zou zijn. Daarom was de hoofdleidster, Alice, weer gewoon leidster geworden.

Van de nieuwe Basisschool werd ik directeur en Bertus Vesters adjunct-directeur.

Wat de samenvoeging in één gebouw betreft: dit was moeilijk te realiseren. De klassen in het gebouw aan de Roëll-laan waren allen in gebruik (het noodgebouw was na de afsplitsing van de Hobbitstee langzaam leeg gekomen en was

nu bibliotheek). Daarom werd gezocht naar andere oplossingen. Uiteindelijk bleek, dat nieuwbouw op een andere plaats de voorkeur had.

Eerst moest de gemeente hiermee akkoord gaan. De stemming op 24 april 1989 was spannend: de meerderheid, gevormd door CDA en Dorpsbelang stemde voor, PVDA en VVD tegen.

Er mocht, na onderhandelingen met het Ministerie, een 5-klassige school worden gebouwd. Twee architecten werden gevraagd met een ontwerp te komen. Eén architect kwam met het ontwerp, waarin een rond kleuterspeellokaal was getekend. Dit was helemaal niet naar de zin van de kleuterjuffen. Het andere ontwerp van ir. Han van Moort en partners zag er leuk uit en had meteen de voorkeur van allen. Hij kreeg dan ook de opdracht en samen met het bouwbedrijf BONZO uit 's-Graveland werd in 1991 een nieuwe school aan het Schoolpad ge-

Carnaval in de nieuwe gemeenschapsruimte (1995). Op het podium verwelkomt directeur Jan Out jeugdprins Dirk van der Wardt en jeugdprinses Pauline Makker, die de proclamatie vasthoudt. Deze wordt aan het begin voorgelezen. De "echte" prins van carnavalsvereniging "De Sliertjes" komt ook op bezoek, vergezeld van de Raad van Elf. Soms waren zij in gezelschap van de muzikanten "de Zakkenwassers" (leden van MCC), die de sfeer zeer verhoogden!

bouwd. Op 18 april sloeg burgemeester mevr. F. de Leeuw de eerste paal. Op 19 juni werd de eerste steen in de stromende regen door pastoor Vrehe gezegend en door Wim Jongmans, voorzitter van het schoolbestuur, in de voorgevel geplaatst. Op 29 en 30 september was het afscheidsfeest van de oude school. Op 19 november gingen de kinderen over en op 12 december, precies 70 jaar na het openingsfeest van de vorige school, was de officiële opening. De kinderen hadden een prachtig feest met optreden van clowns. Ze kregen een tas met daarop de nieuwe school afgebeeld.

Veel geschenken werden ontvangen: een nieuwe kerststal van de parochie, de vlaggenmast met vlag van architect en aannemer, bankjes op de speelplaats en klokken in alle klassen van de Oudervereniging.

En herkenbaar aan de gevel boven de voordeur waren opnieuw de letters MARIASCHOOL, die van de Roëll-laan waren meegenomen.

Deze school was al spoedig te klein, want het leerlingenaantal bleef stijgen. Daarom werd er al gauw les gegeven in de gemeenschapsruimte. Het schoolbestuur deed moeite om een oplossing daarvoor te vinden. Bij de gemeente kon men niet terecht: in andere scholen waren lokalen vrij. Een verbouwing van de zolder tot klaslokaal was een optie. Uiteindelijk besloot men een noodlokaal aan te schaffen. In het hoofdstuk “Vreugde” is hier al over geschreven. Het bleef niet bij dat ene lokaal. Uiteindelijk bleken er nog twee nodig te zijn. De 4-klassige school van voor de verhuizing (92 leerlingen) groeide uit tot een 8-klassige school met ruim 200 leerlingen.

Van rijmelaars en echte dichters

Ik heb in de jaren, dat ik op school werkzaam was, veel aan poëzie gedaan. De kinderen rijmde zelf veel, lazen in groep 7 veel gedichten voor (eens per week in de “gedichtenkring”), luisterden naar voorgelezen gedichten van o.a. Annie M.G. Schmidt. Enkele keren werd er door een klas deelgenomen aan wedstrijden. In de schoolkrant “De Schoolbel” vond ik de volgende vermeldingen:

maart 1972: Kinderen van klas 4 van mevr. Marrée staan in Het Parool met een aantal gedichtjes, die zij aan de schaatser Ard Schenk hadden gezonden. Drie van de zes toegestuurde gedichtjes met de bijbehorende tekening werden geplaatst. 26 Paroos werden gekocht en aan de kinderen uitgedeeld.

23 maart 1996: Een ingezonden gedicht van Priscilla Wallenburg van de Mariaschool wordt uit 36.823 gedichten van 2713 scholen uitgekozen voor een plaats in de gedichtenbundel “Horen, zien en zwijgen”. In het “Land van Ooit” neemt zij haar prijs in ontvangst. Een andere dichteres in groep 8 is Wendy Nagel. Zij maakte een gedicht over “dieren”, waarvoor zij de hoofdprijs ontving. Het gedicht mocht zij op de televisie bij het programma “Kids for animals” zelf voorlezen.

Mijn eigen rijmelarijen waren vooral bedoeld voor de tientallen poesiealbums

Op 11, 12 en 13 april 1997: viering van het eerste lustrum van de nieuwe school in een grote tent op de speelplaats. Voor alle groepen was er vrijdags iets georganiseerd (o.a. mini playback-show). Een harde wind liet de tentpalen af en toe omhoog komen! Vrijdagavond was er jeugddisco, op zaterdagmiddag een fancyfair en veiling en zondagmorgen een misviering, waarna gezellig napraten.

die ik in al de jaren mocht inschrijven. Aangezien tijd en inspiratie wel eens ontbraken had ik één standaardgedicht. Misschien wat te wijs voor een kind van 10, 11 jaar, maar ik hoopte, dat ze er later meer van zouden begrijpen. Met dit gedichtje eindig ik mijn persoonlijke herinneringen:

*Deze schooljaren je oefenen
In wijsheid en in deugd,
Schenkt je in de toekomst
Veel voorspoed en veel vreugd!*

Ik hoop dat deze wens voor velen werkelijkheid is geworden!

Literatuur en noten.

Meer hierover lees je in:

"Honderd jaar katholiek onderwijs" (Eemnes 1975),

"Mariaschool, van kleuterschool naar basisschool, 1875-1985" (Eemnes 1985) en in het tijdschrift Historische Kring Eemnes (HKE).

1. HKE, jrg. 25, blz. 115 e.v.
2. HKE, jrg. 27, blz. 149 e.v.
3. HKE, jrg. 15, blz. 112 e.v. en jrg 16, blz. 54 ev.